

J.C. Romaguera

"[...] Mai no vaig voler fer el servei militar. Així és com m'he convertit en suís, perquè vaig elegir la nacionalitat suïssa en desertar, en l'època de la guerra d'Indoxina. I després vaig tornar a França com a suís. [...] Abans de qualsevol cosa, no fer el servei militar. És una cosa que sempre m'ha intrigat de la gent: ¿què els empeny?, ¿o què els atreu?, ¿què és allò que els empeny, o qui els dóna una cosa a l'ull perquè vagin a fer l'exercici militar, o, si hi van per ells mateixos, que és allò que els atreu? És evident que si els joves no fessin el servei militar no hi hauria guerra.[...]". Així de sincer i clarivident, i aplicant-hi, com en ell és habitual, la lògica més òbvia a les coses més absurdes i incomprendibles, es manifestava el cineasta Jean-Luc Godard en el curs que impartí l'any 1978 a Montreal i que donà lloc a una publicació imprescindible, *Introducción a una verdadera historia del cine* (edicions Alphaville), per comprendre els seus plantejaments estètics i les seves incerteses. Confessió i reflexió alhora, les paraules de Godard eren motivades pel fet d'explicar la gènesi d'una de les seves pel·lícules més oblidades i menyspreades, *Les carabiniers* (1963). Dirigida el mateix any que *Le mépris*, la pel·lícula era l'original i contundent resposta d'un cineasta, que ja havia demostrat la seva implicació política com artista amb *Le petit soldat* (1960), pel·lícula que fou censurada per les autoritats franceses per mor de les referències a la guerra d'Algèria, però que continuava essent acusat de frívol i superficial, igual que la resta de companys de la *nouvelle vague*, pels seus detractors.

Les carabiniers agafà com a punt de partida una obra teatral que Roberto Rossellini havia muntat, introduint-hi moltes modificacions, en el Festival d'Spoleto. El cineasta francès tan sols hi introduí les seves pròpies línies de diàleg, però va mantenir respectuosament l'estructura original de la història: el reclutament de dos camperols per part de dos carabiners; la participació dels camperols en un conflicte bèl·lic; el poste-

rior retorn a casa, moment en què s'adonen que tot allò que els havien promès (riqueses, títols, etc.) era una mentida; i... Un relat que, en definitiva, com reconeix Godard mateix, no amaga un marcat caràcter moralitzant, d'ideologia clarament antibel·licista, i que ho fa no només pel contingut crític del discurs de la història, sinó per l'opció estètica elegida pel seu principal responsable.

Rodada pels descampats dels afores de París, *Les carabiniers* no busca en cap moment assolir una posada en escena de caràcter "naturalista", sinó que busca escenificar una història que transmeti a l'espectador que tant podria tractar-se d'una guerra asiàtica com d'una de les campanyes napoleòniques. D'aquesta manera, Godard aconsegueix universalitzar el seu discurs —" *Les carabiniers*... En efecte, està en contra de totes les guerres, perquè no veig com es pot estar en contra d'una guerra..."— i crear un marc ambient abstracte, descontextualitzat, que li permet alhora introduir tota una sèrie d'elements estètics que reforcen molt més el seu objectiu. Godard adopta, des d'un principi, el to propi d'una faula d'aparença molt naïf però de contingut profund i molt poc innocent, contradient així, allò que considerava la mala influència de Truffaut —"La poesia és innocent"—. El director de la recent *Notre musique* sap, precisament, que aquell és el tret comú que manca a tots els grans poetes.

Faula moralitzant i políticament compromesa, encara que sigui en un sentit universal, la pel·lícula de Godard es construeix a partir d'una sèrie d'elements estètics que contradiuen els principis bàsics de la versemblança. Així doncs, els principals personatges tenen noms propis dels herois o del mites de la nostra cultura —Ulisses, Cleopatra, etc.—, però, sobretot, sobta a l'espectador el fet que la proposta godardiana consisteixi en recuperar tota una sèrie de trets visuals i narratius que identifiquem amb el cinema silent. D'aquesta manera, la pel·lícula aconsegueix re-

forçar el discurs crític que pretén transmetre, i ho fa de la manera més coherent (i suïcida possible), despullant la història de qualsevol indici d'espectacle —el cineasta diríem que és conseqüent amb el text de Borges amb el qual encapçala el film: "Amb el pas del temps, m'encamino cap una major senzillesa. Utilitzo metàfores més gastades. Al cap i a la fi són una cosa eterna: les estrelles semblen ulls, per exemple, o la mort és com el somni."

El maquillatge i la tasca interpretativa que caracteritza els personatges, els salts del ràcord i la inclusió d'intertítols són trets que aporten a la imatge un primitivisme que es correspon amb l'aparent innocència del conte infantil. Tot junt, però, contrasta amb el fet que *Les carabiniers*, malgrat sigui un film d'aspecte desendreçat i sembli més un *happening* improvisat que no un film, estigui preparada amb un meticulositat escrupolosa en cada un dels seus aspectes —els textos que apareixen en els intertítols són les directrius que Himmler enviava als seus subordinats— però sobretot en la banda sonora, ja que Godard confessava que si la metrallera que apareixia en la imatge era una Beretta en la postsincronització s'havia introduït el so d'aquell mateix model d'arma.

Iconoclasta incursió en el gènere bèl·lic, personal reflexió sobre l'absurd de la guerra, ferotge denúncia sobre els mecanismes demagògics utilitzats per reclutar a la població, etc. *Les carabiniers* es traduí en un simptomàtic fracàs de taquilla que tan sols va aconseguir vendre 2.800 entrades en comparació amb les 148.000 venudes per veure *Vivre sa vie*. Godard mateix ja ho assumí amb la seva estoica i pessimista lucidesa: "Crec que no va tenir èxit, perquè a la gent li agrada fer la guerra, als homes els agrada molt fer la guerra, i a més les deixen que els homes facin la guerra; també elles li deuen trobar algun interès. Així que no va tenir èxit, perquè si es mostra la guerra simplement, amb fredor, un poc ingènuament, resulta una mica molesta". ■

